Mae'r ddogfen yma ar gael yn Gymraeg **Eitem ar yr agenda 6**

Adroddiad ar gyfer	**Y Panel Gweithredol**
Dyddiad	**22 Hydref 2018**
Swyddog Arweiniol	**Shân Morris, Prif Swyddog Cynorthwyol (Polisi a Chynllunio Corfforaethol)**
Swyddog Cyswllt	**Pippa Hardwick – Rheolwr Cynllunio Corfforaethol**
Pwnc	**Monitro Perfformiad Ebrill – Medi 2018/19**

PWRPAS YR ADRODDIAD

1 Darparu gwybodaeth i'r aelodau am weithgarwch a pherfformiad Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru o gymharu ag amcanion gwella.

CRYNODEB GWEITHREDOL

2 Yng Ngogledd Cymru, mae'r Gwasanaeth wedi mynd at gyfanswm o 3,110 o danau, galwadau diangen a digwyddiadau gwasanaeth arbennig yn hanner cyntaf 2018/19 (Ebrill – Medi).

3 Mae nifer y tanau wedi cynyddu 26%, o 1,136 yn 2017/18 i 1,430 yn 2018/19, er bod 4 yn llai o brif danau yn 2018/19 o gymharu ag yn yr un cyfnod yn 2017/18.

4 Ers 2014/15, mae nifer y tanau eilaidd wedi mynd i fyny ac i lawr, a gwelwyd y ffigwr isaf yn 2016/17 (460). Yn 2018/19, cynyddodd y ffigwr i 880 o danau, - sef cynnydd o 49% o gymharu ag yn 2017/18.

5 Mae nifer y galwadau am gymorth a oedd yn alwadau diangen yn y diwedd wedi cynyddu 8% i 1,224, o gymharu â 1,129 yn 2017/18.

6 Yn hanner cyntaf 2017/18, roedd nifer y digwyddiadau gwasanaeth arbennig yr aethpwyd atynt 33% yn uwch nag yn yr un cyfnod yn 2014/15 oherwydd y cynlluniau treialu a'r prosiectau ar y cyd y dewisodd yr Awdurdod gymryd rhan ynddynt. Gellir priodoli'r gostyngiad o 51% yn nifer y digwyddiadau hyn yr aethpwyd atynt yn 2018/19 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol i ddiwedd y Tîm Cymorth Cymunedol (CAT) a gweithgareddau cyd-ymateb.

7 Rhwng mis Ebrill a mis Medi 2018/19, fe wnaeth nifer y tanau damweiniol mewn cartrefi ostwng 17% o gymharu ag yn yr un cyfnod yn 2017/18 (sef 190 i 157).

8 Yn 2018/19, bu 2 farwolaeth oherwydd tanau damweiniol mewn cartrefi yng Ngogledd Cymru, o gymharu ag 1 yn yr un cyfnod yn 2017/18. Ni chofnodwyd unrhyw anafiadau difrifol ond cofnodwyd bod 8 o bobl wedi cael anafiadau mân, o gymharu â 23 yn 2017/18.

9 Mae nifer y bobl a gafodd gymorth cyntaf yn y fan a'r lle 1 yn fwy o gymharu ag yn 2017/18, ond mae nifer y bobl a gafodd archwiliad rhagofalus, neu a gafodd eu cynghori i weld meddyg rhag ofn, wedi gostwng o 20 yn 2017/18 i 5 yn 2018/19.

ARGYMHELLIAD

10 Bod yr aelodau'n nodi cynnwys yr adroddiad monitro perfformiad.

GWYBODAETH

11 Yn Atodiad 1, er gwybodaeth i'r aelodau, mae'r adroddiad monitro am y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2018 a 30 Medi 2018.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'n helpu'r Awdurdod i fonitro ei berfformiad o gymharu â'r amcanion gwella a llesiant sydd yn y cynllun cyfunol ar gyfer gwella a llesiant 2018/19.
Cyllideb	Mae'n helpu i dynnu sylw at unrhyw effeithiau posibl ar y gyllideb oherwydd gweithgarwch digwyddiadau annisgwyl.
Cyfreithiol	Mae'n cynorthwyo'r Awdurdod i sicrhau bod digon o adnoddau ar gael i ateb y gofynion addasol sydd arno gyda'r newidiadau mewn gweithgarwch digwyddiadau.
Staffio	Ni chanfuwyd unrhyw oblygiadau.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Ni chanfuwyd unrhyw oblygiadau.
Risgiau	Gallai peidio â bodloni gofynion cyfreithiol i adrodd ynghylch, a monitro, perfformiad effeithio ar y gallu i sicrhau bod digon o adnoddau ar galw i gwrdd â'r galw.

Atodiad 1

GWASANAETH TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

Gwasanaeth Tân ac Achub
Fire and Rescue Service

ADRODDIAD MONITRO PERFFORMIAD

HANNER BLWYDDYN
Ebrill 2018 – Medi 2018

Ffigyrau dros dro ydynt, a gallent fod yn agored i fân newidiadau.

CYNNWYS

ADRODD YNGHYLCH GWEITHGARWCH DIGWYDDIADAU	
YR HOLL DDIGWYDDIADAU	
Trosolwg o'r holl ddigwyddiadau yr aethpwyd atynt	1
TANAU	
Tanau yn ôl categori (prif danau, tanau eilaidd, tanau simnai)	2
Tanau yn ôl cymhelliad (damweiniol/bwriadol)	3
Tanau – Glaswelltir, coetir a chnydau yn ôl cymhelliad	3
Tanau – Glaswelltir, coetir a chnydau yn ôl adeg o'r dydd	4
GALWADAU DIANGEN	
Galwadau Diangen yn ôl categori (larymau tân awtomatig, didwyll, maleisus)	5
GALWADAU GWASANAETH ARBENNIG	
Galwadau Gwasanaeth Arbennig yn ôl categori	6
Galwadau Gwasanaeth Arbennig – mewn grwpiau (gwrthdrawiadau traffig ar y ffyrdd, a rhai eraill)	7
Gwrthdrawiadau traffig ar y ffyrdd (gan gynnwys rhyddhau a thorri allan)	7
MONITRO O GYMHARU AG AMCAN GWELLA A LLESIANT A	
Tanau damweiniol mewn cartrefi	8
Marwolaethau ac anafusion oherwydd tanau damweiniol mewn cartrefi	9
GEIRFA	10

1.0 Yr Holl Ddigwyddiadau

1.1 Mae'r Gwasanaeth wedi mynd at gyfanswm o 3,110 o danau, galwadau diangen a digwyddiadau gwasanaeth arbennig yng Ngogledd Cymru yn ystod hanner cyntaf 2018/19. Bu cynnydd o 1% yn y digwyddiadau a fynychwyd yn 2018/19, ond gostyngiad cyffredinol o 7% ers 2014/15.

1.2 Rhwng 2014/15 a 2015/16, cafwyd 24% o ostyngiad yn nifer y digwyddiadau yr aethpwyd atynt. Ers hynny, mae nifer y digwyddiadau yr aethpwyd atynt yn y tri chategori wedi codi.

Siart 1. Nifer y tanau, galwadau diangen a digwyddiadau gwasanaeth arbennig yr aethpwyd atynt, gyda chyfartaledd 3 blynedd

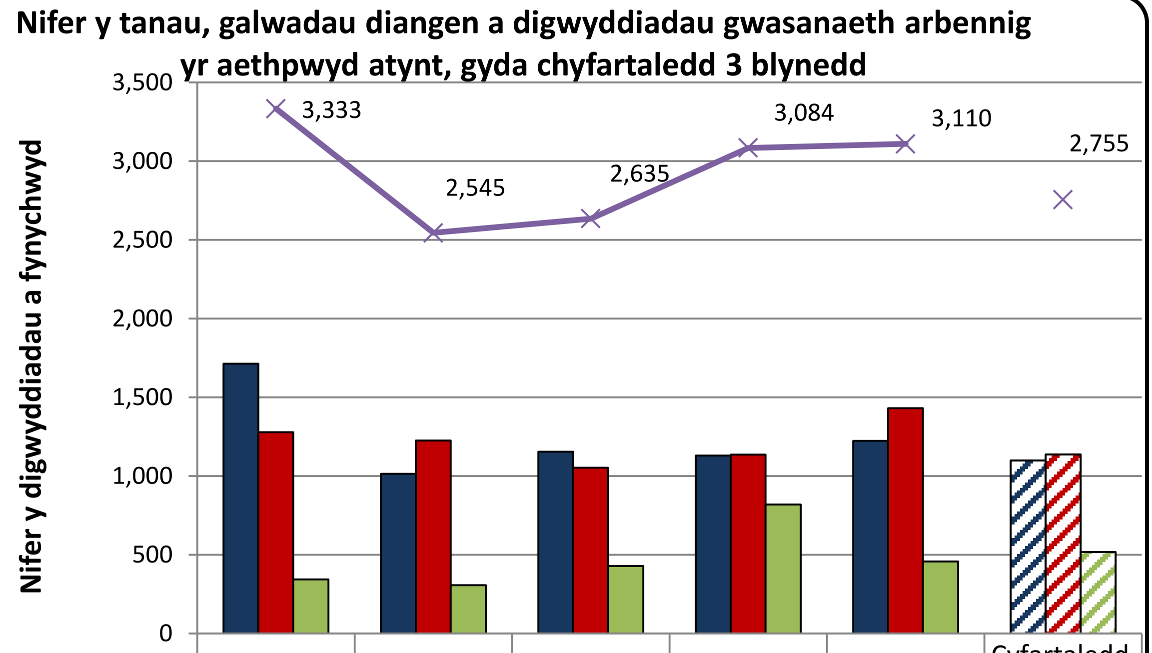

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Cyfartaledd 3 blynedd
Galwadau diangen	1,713	1,014	1,155	1,129	1,224	1,099
Tân	1,278	1,225	1,052	1,136	1,430	1,138
Gwasanaeth Arbennig	342	306	428	819	456	518
Cyfanswm	3,333	2,545	2,635	3,084	3,110	2,755

1.3 Yn dilyn gostyngiad yn nifer y tanau yr aethpwyd atynt rhwng 2014/15 a 2016/17 cafwyd mymryn o gynnydd yn 2017/18 ac yna chynnydd sylweddol (26% yn fwy) yn 2018/19.

1.4 Mae'r newid i bolisi'r Awdurdod ynglŷn ag ymateb i alwadau diangen gan larymau tân awtomatig (AFA) wedi cyfrannu at ostyngiad sylweddol yng nghyfanswm y larymau mwg a fynychir yn flynyddol ers 2015/16. Er bod nifer y galwadau diangen a fynychir yn dal i fod yn is nag o'r blaen, mae'r nifer wedi cynyddu'n raddol, gyda chynnydd o 8% yn 2018/19 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol.

1.5 Bu cynnydd mawr yn nifer y digwyddiadau gwasanaeth arbennig aethpwyd atynt yn 2017/18, gan adlewyrchu'r cynnydd yn y gweithgarwch oherwydd mwy o waith ar y cyd â phartneriaid megis prosiectau y 'tîm cymorth cymunedol' ac 'ar goll o gartref'. Ni lwyddodd yr Awdurdod i sicrhau cyllid i'r rhaglen y tîm cymorth cymunedol allu parhau, ac ynghyd â'r ffaith fod y cynllun treialu cyd-ymateb wedi dod i ben, arweiniodd hyn at 44% o ostyngiad yn y digwyddiadau gwasanaeth yn 2018/19 o gymharu â'r un cyfnod yn y flwyddyn flaenorol.

2.0 Tanau

2.1 O'r 3,110 o adegau pryd aethpwyd allan yn hanner cyntaf 2018/19, roedd 509 at brif danau (16%), 880 at danau eilaidd (28%) a 41 at danau simnai (1%).

2.2 Ers 2014/15, cafwyd gostyngiad graddol yn nifer y prif danau yr aethpwyd atynt, sy'n cyfateb i 10% o ostyngiad yn 2018/19 o gymharu â'r un cyfnod yn 2014/15.

2.3 Yn ystod yr un cyfnod, mae nifer y tanau eilaidd aethpwyd atynt wedi mynd i fyny ac i lawr, a gwelwyd y ffigwr isaf yn 2016/17 (460) a'r ffigwr uchaf yn 2018/19 (880).

2.4 Mae tanau simnai wedi gweld 16% o ostyngiad yn hanner cyntaf 2018/19, o gymharu ag yn yr un cyfnod yn 2014/15.

Siart 2. Nifer y tanau yr aethpwyd atynt yn ôl categori

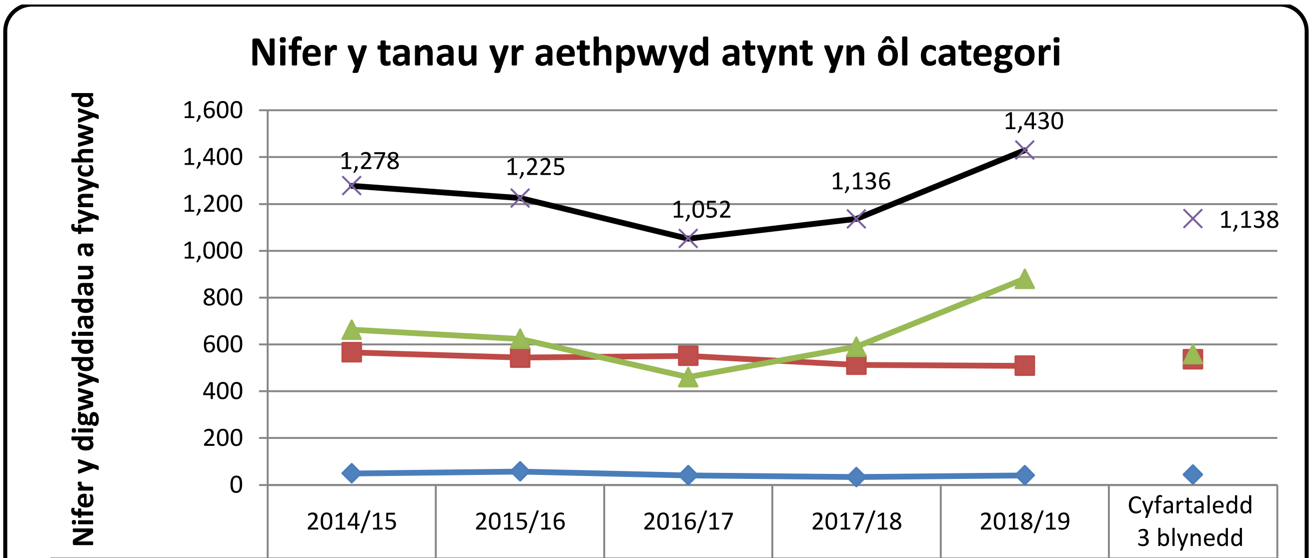

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Cyfartaledd 3 blynedd
Tân simdde	49	57	41	33	41	44
Prif danau	566	544	551	513	509	536
Tanau eilaidd	663	624	460	590	880	558
Cyfanswm	1,278	1,225	1,052	1,136	1,430	1,138

2.5 Bu i nifer y tanau damweiniol gynyddu 36% rhwng 2017/18 a 2018/19 (o 740 i 1,010 o danau). Yn ystod yr un cyfnod, bu i nifer y tanau bwriadol gynyddu 6% (o 396 i 420 o danau).

Siart 3. Nifer y tanau yr aethpwyd atynt yn ôl cymhelliad

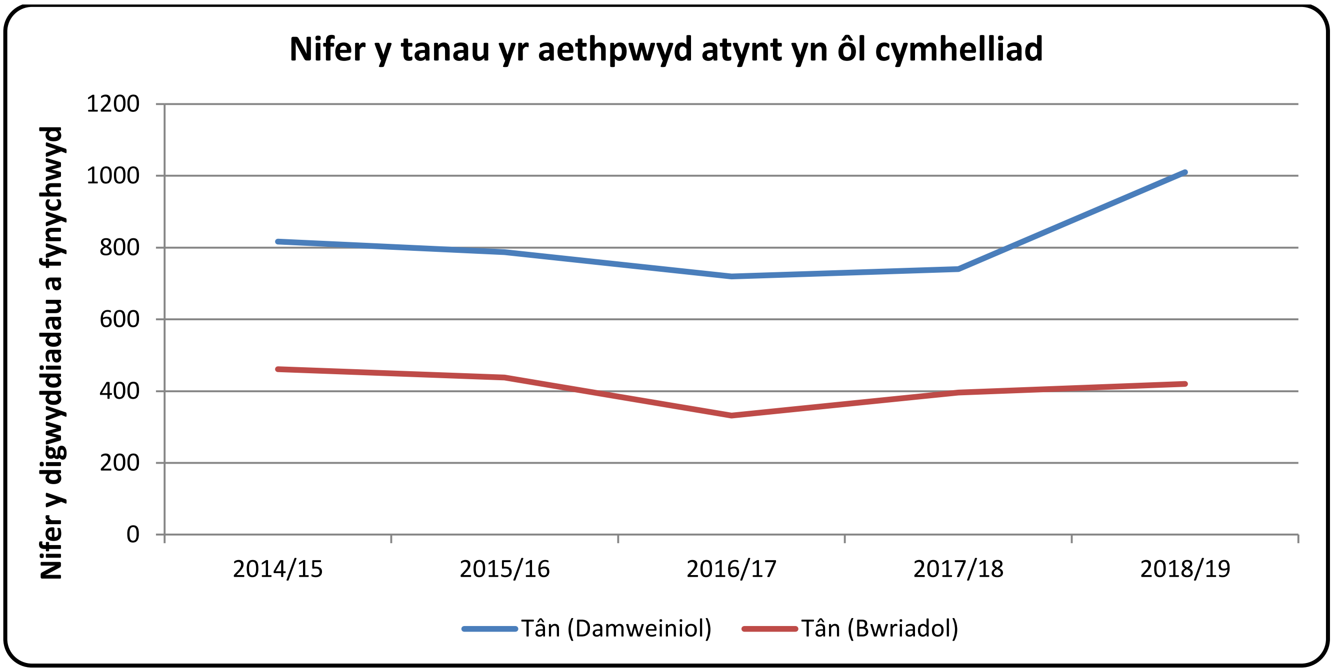

2.6 Yn ystod hanner cyntaf blwyddyn ariannol 2018/19, mae'r Gwasanaeth wedi mynd at 551 o danau glaswelltir, coetir a chnydau. Roedd hyn bron 98% yn uwch (272) nag yn yr hanner cyntaf yn y flwyddyn ariannol flaenorol.

Siart 4. Nifer y tanau glaswelltir, coetir a chnydau aethpwyd atynt yn ôl cymhelliad

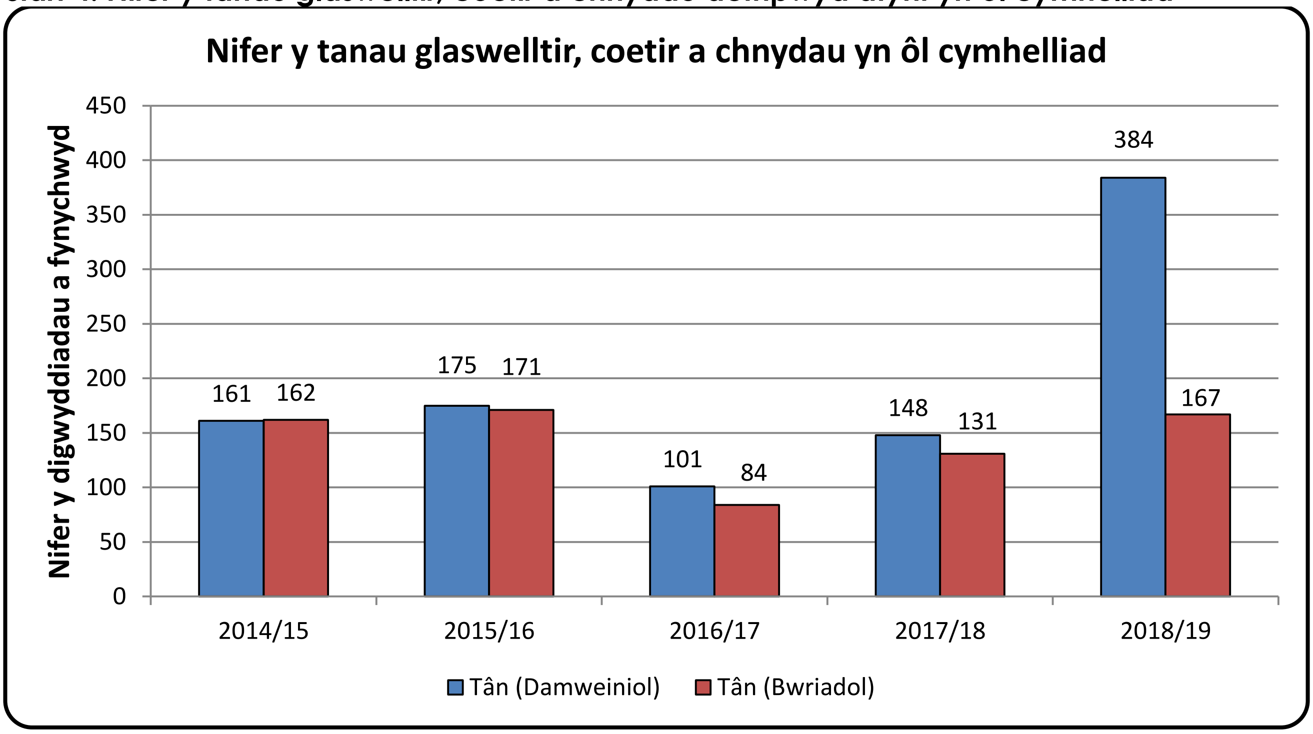

2.7 Dros y pum mlynedd ddiwethaf, mae'r rhan fwyaf o danau glaswelltir, coetir a chnydau aethpwyd atynt wedi digwydd rhwng canol dydd a diwedd min nos. Yn 2018/19, roedd nifer o'r tanau yn rhai hirfaith ac wedi parhau am lawer o ddiwrnodau ac wythnosau.

Siart 5. Nifer y tanau glaswelltir, coetir a chnydau yr aethpwyd atynt yn ôl yr adeg o'r dydd

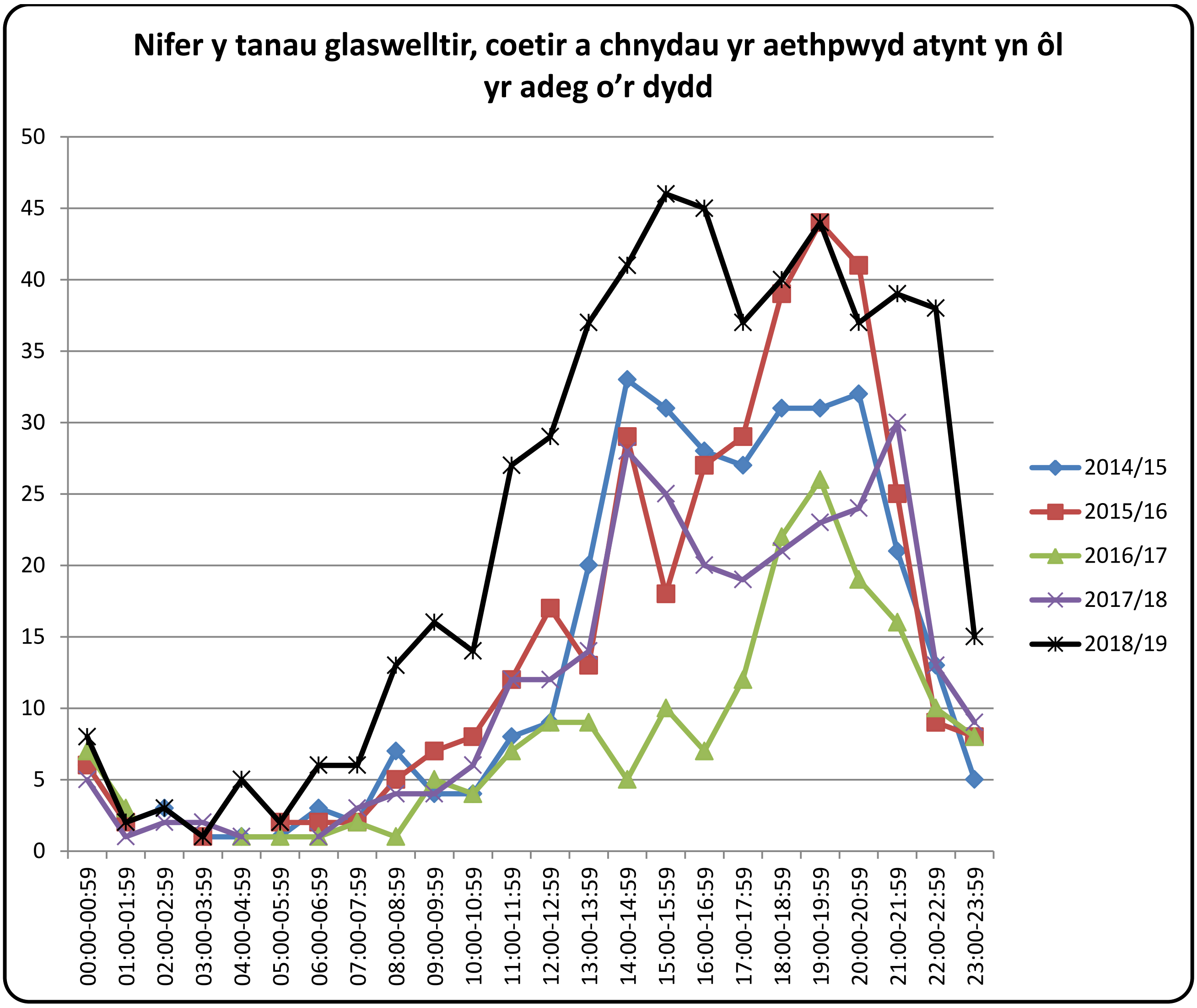

3. Galwadau Diangen

3.1 O'r 3,110 o ddigwyddiadau yr aethpwyd atynt rhwng Ebrill a Medi yn 2018/19, roedd 39% (1,224) yn alwadau diangen.

3.2 Roedd y gostyngiad o 41% yn nifer y galwadau diangen aethpwyd atynt yn 2015/16, o gymharu â 2014/15, yn bennaf o ganlyniad i bolisi'r Awdurdod ar larymau tân awtomatig, er fod gostyngiadau wedi'u gweld ymhob un o'r tri categori o alwadau diangen.

3.3 Ers hyn mae'r niferoedd wedi codi a gostwng rywfaint, gyda'r cynnydd mwyaf yn 2018/19 yn y categori galwadau diangen didwyll; a gynyddodd bron 18% (89).

Siart 6. Nifer y galwadau diangen yn ôl categori

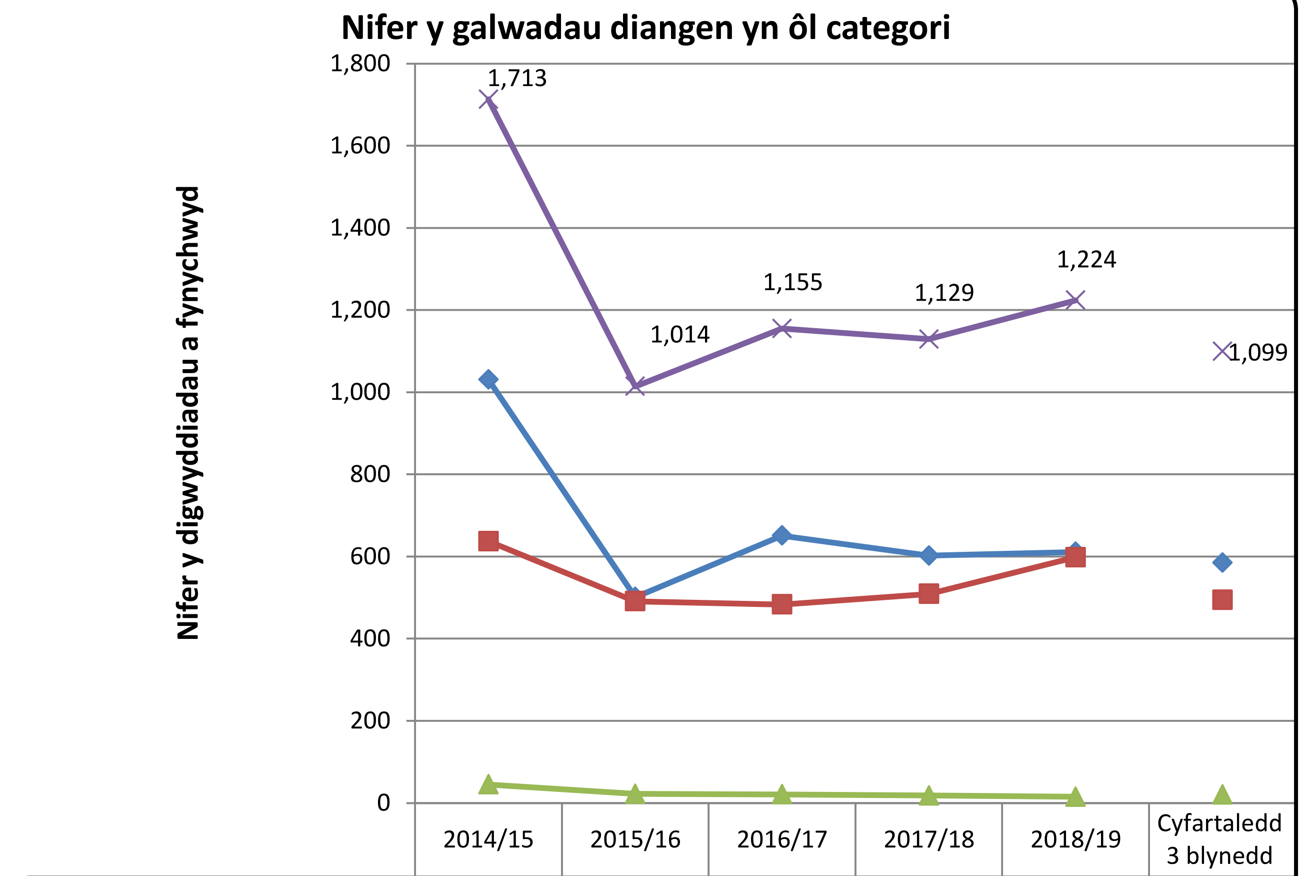

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Cyfartaledd 3 blynedd
Larwm tân awtomatig	1,031	501	651	602	611	585
Galwadau diangen - didwyll	637	491	483	509	598	494
Galwadau diangen - maleisus	45	22	21	18	15	20
Cyfanswm	1,713	1,014	1,155	1,129	1,224	1,099

4.0 Galwadau Gwasanaeth Arbennig

4.1 Roedd y cynnydd mawr yn nifer y digwyddiadau gwasanaeth arbennig aethpwyd atynt yn 2017/18 yn bennaf oherwydd y cynnydd yn y gwaith ar y cyd â gwasanaethau brys eraill megis Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwlans Cymru a Heddlu Gogledd Cymru ar brosiectau megis y Tîm Cymorth Cymunedol, Cyd-Ymateb, Ar Goll o Gartref, a Dull Mynediad.

4.2 Digwyddiadau'r Tîm Cymorth Cymunedol oedd mymryn dros hanner (53%) yr holl ddigwyddiadau gwasanaeth arbennig aethpwyd atynt yn ystod 2017/18. Fodd bynnag, ers hyn, mae'r lefelau gweithgarwch wedi gostwng oherwydd bod y gwaith cyd-ymateb wedid dod i ben ym mis Medi 2017 a gwaith y Tîm Cymorth Cymunedol wedi dod i ben ym mis Mai 2018.

Siart 7. Nifer y digwyddiadau gwasanaeth arbennig yn ôl categori

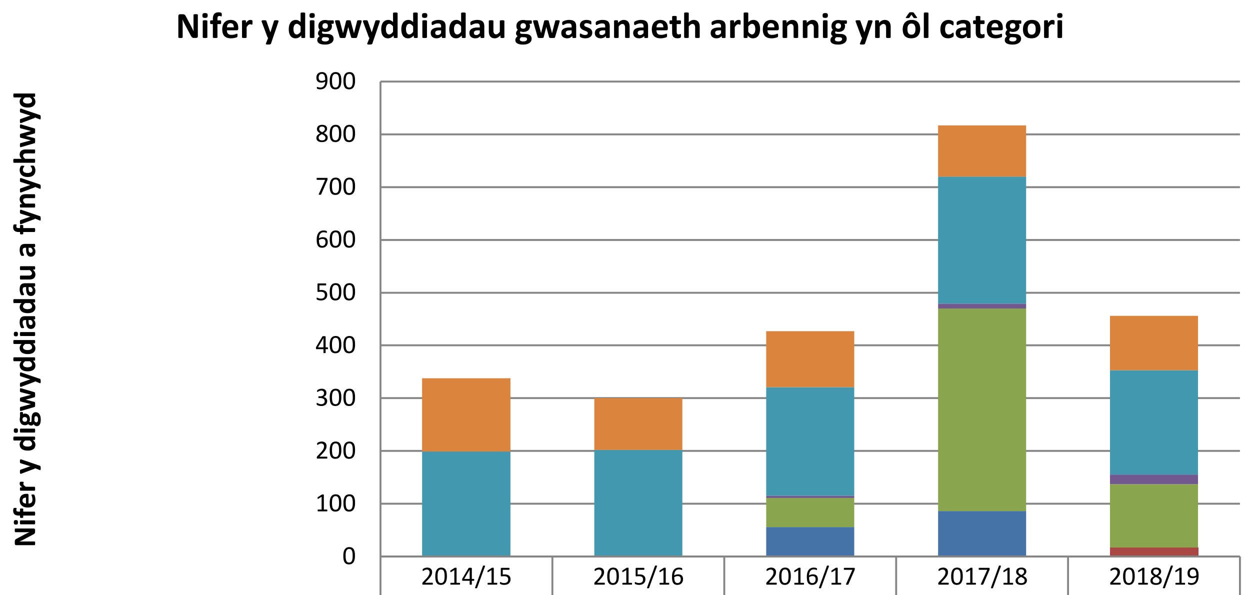

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
GTFf	139	98	106	97	103
Arall ar wahan i GTFf (ddim yn cynnwys prosiectau)	199	202	206	241	198
Ar goll o gartref	0	0	4	9	18
Tim Cynorthwyo Cymunedol - cymorth wedi cwympo	0	0	55	384	120
Dull mynediad	0	0	0	0	17
Digwyddiad meddygol - cyd-ymatebwr	0	0	56	86	0

4.3 Ers 2014/15, mae nifer y gwrthdrawiadau traffig ar y ffyrdd yr aethpwyd wedi bod yn gostwng yn raddol, er bod 2018/19 wedi gweld mymryn o gynnydd o gymharu â'r flwyddyn flaenorol.

4.4 Mae'r patrwm o fynychu digwyddiadau gwasanaeth arbennig sydd ddim yn wrthdrawiadau traffig ar y ffyrdd yn adlewyrchu gwaith y Gwasanaeth mewn mentrau ar y cyd gyda gwasanaethau brys eraill.

Siart 8. Nifer y digwyddiadau gwasanaeth arbennig (mewn grwpiau)

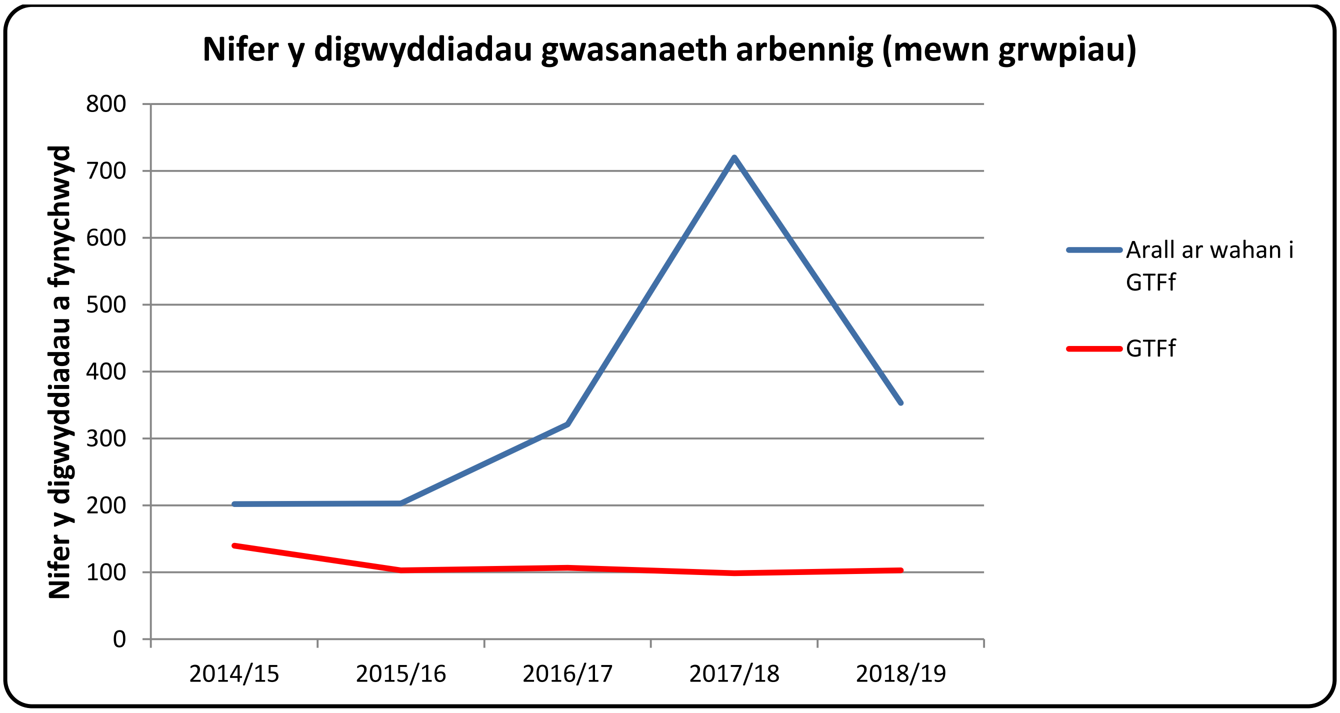

4.5 Mewn oddeutu 40% o'r gwrthdrawiadau traffig ar y ffyrdd a fynychwyd yn 2018/19 roedd rhaid rhyddhau neu dynnu pobl allan o gerbyd.

Siart 9. Nifer y gwrthdrawiadau traffig ar y ffyrdd yr aethpwyd atynt

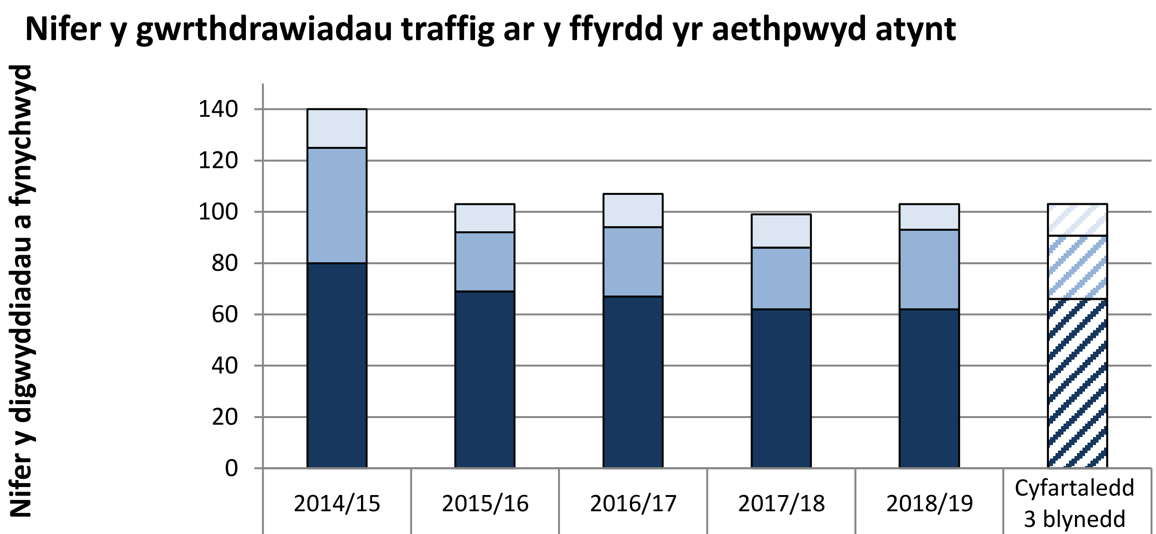

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Cyfartaledd 3 blynedd
Cyfanswm GTFf	140	103	107	99	103	103
GTFf yn cynnwys rhyddhau o'r car	15	11	13	13	10	12
GTFf yn cynnwys torri allan o'r car	45	23	27	24	31	25
GTFf dim angen torri allan/rhyddhau	80	69	67	62	62	66

5.0 Monitro ar gyfer Amcan Gwella a Llesiant A: *Cefnogi pobl i atal tanau damweiniol mewn cartrefi ac i aros yn ddiogel os ydynt yn digwydd.*

5.1 Mae bron hanner yr holl brif danau yng Ngogledd Cymru yn digwydd yn y cartref a dyma lle mae pobl yn fwyaf tebygol o gael eu lladd neu eu hanafu oherwydd tân. Felly, mae hyn yn parhau i fod yn amcan gwella a llesiant cyntaf yr Awdurdod fel y nodir yn y Cynllun Cyfunol ar gyfer Gwella a Llesiant 2018/19. Bydd y gwaith o fonitro hyn yn parhau'n rhan o'r adroddiadau rheolaidd i'r Awdurdod a'r uwch swyddogion.

5.2 Rhwng mis Ebrill a mis Medi 2018/19, cafwyd gostyngiad yn nifer y tanau damweiniol mewn cartrefi o gymharu ag yn yr un cyfnod yn 2017/18 (190 i 157) – mae hyn hefyd 22% yn is nag yn yr un cyfnod yn 2014/15 ac yn is na'r cyfartaledd 3 blynedd.

5.3 Mae niferoedd y tanau bwriadol mewn cartrefi hefyd wedi gostwng dros yr un cyfnod yn 2018/19 o gymharu ag yn 2017/18, o 21 o danau i 11 o danau. Mae'r ffigwr hwn hefyd yn is na'r cyfartaledd 3 blynedd.

Siart 10. Nifer y tanau mewn cartrefi yn ôl cymhelliad

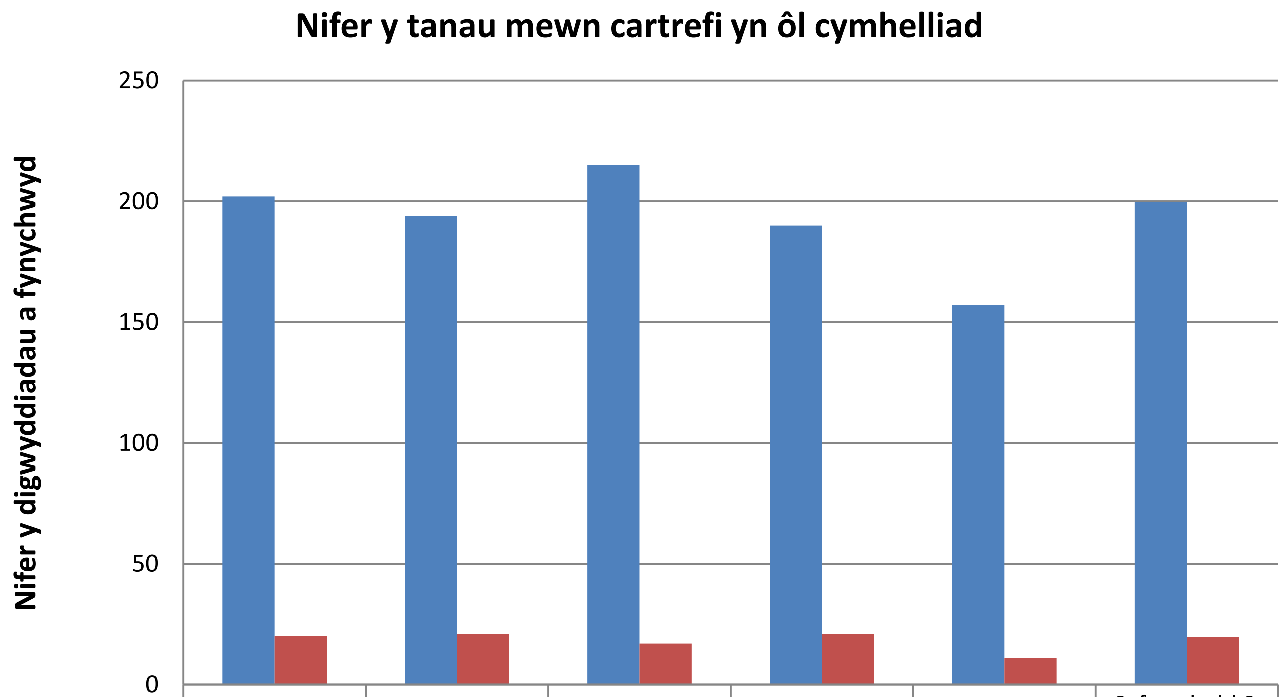

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Cyfartaledd 3 blynedd
Damweiniol	202	194	215	190	157	200
Bwriadol	20	21	17	21	11	20

5.4 *Oddi ar Ebrill 2009, mae anafusion nad ydynt yn farwolaethau yn cael eu cofnodi dan bedwar categori difrifoldeb:*

- *aeth y dioddefwr i'r ysbyty, mae'r anafiadau'n ymddangos yn rhai difrifol;*
- *aeth y dioddefwr i'r ysbyty, mae'r anafiadau'n ymddangos yn rhai bach;*
- *rhoddwyd cymorth cyntaf yn y fan a'r lle;*
- *argymhellwyd archwiliad rhagofalus – dyma pryd mae unigolyn yn cael ei anfon i'r ysbyty neu'n cael ei gynghori i weld meddyg rhag ofn, ond nad oes unrhyw anaf neu drallod*

Siart 11. Nifer y marwolaethau ac anafusion oherwydd tanau damweiniol mewn cartrefi

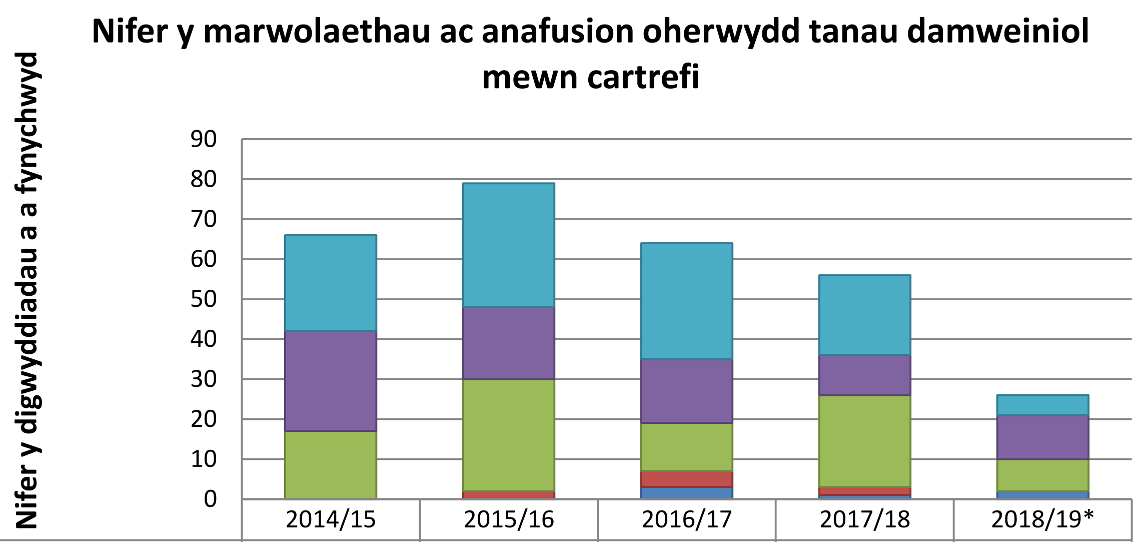

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19*
Archwiliad rhagofalus yn unig	24	31	29	20	5
Cymorth cyntaf	25	18	16	10	11
Anaf - bychan	17	28	12	23	8
Anaf - difrifol	0	2	4	2	0
Marwolaeth	0	0	3	1	2

* Oherwydd newid yn y system gorchymyn a rheoli yn 2017/18, mae ffigyrau 2018/19 yn dal yn destun gwaith sicrhau ansawdd ac maent yn agored i newid.

5.5 Yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn yn 2018/19, cafwyd 2 farwolaeth mewn tanau damweiniol mewn cartrefi yng Ngogledd Cymru, o gymharu ag 1 yn yr un cyfnod yn 2017/18.

5.6 Yn ystod yr un cyfnod yn 2018/19, ni chafwyd unrhyw anafiadau difrifol o gymharu â 2 yn 2017/18. Cofnodwyd bod 8 o bobl wedi cael anafiadau bach, o gymharu â 23 yn 2017/18.

5.7 Dros yr un cyfnod, mae nifer y bobl a gafodd gymorth cyntaf yn y fan a'r lle 1 yn fwy o gymharu ag yn 2017/18, tra bo nifer y bobl a gafodd archwiliad rhagofalus neu gael eu cynghori i weld meddyg rhag ofn wedi gostwng o 20 yn 2017/18 i 5 yn 2018/19.

Geirfa

Tanau	Mae pob tân yn dod o fewn un o dri chategori, sef prif danau, tanau eilaidd neu danau simnai.
Prif Danau	Dyma danau nad ydynt yn danau simneiau, ac sy'n digwydd mewn unrhyw fath o adeilad (ac eithrio adfail), cerbydau, carafanau ac ôl-gerbydau, storfeydd y tu allan, gweithfeydd a pheiriannau, eiddo amaethyddol a choedwigoedd, ac adeileddau eraill y tu allan, megis pontydd, blychau postio, twneli, ayyb. Mae tanau yn unrhyw le yn brif danau os oes anafusion, achub neu ddianc, felly hefyd danau yn unrhyw le yr aeth pum neu ragor o beiriannau tân atynt.
Tanau Eilaidd	Tanau eilaidd yw tanau nad ydynt yn rhai simnai na phrif danau. Nid yw tanau eilaidd yn cynnwys anafusion, achub neu ddianc, a bydd pedwar neu lai o beiriannau tân wedi mynd atynt. Fel arfer, tanau eilaidd yw'r rhai sy'n digwydd mewn lleoliadau megis tir agored, coed unigol, ffensys, polion telegraff, sbwriel a chynwysyddion sbwriel (ond nid banciau papur, a fyddai'n cael eu hystyried - yn yr un modd ag eiddo amaethyddol neu goedwigoedd - yn brif dân), dodrefn y tu allan, goleuadau traffig ayyb.
Tanau Simnai	Dyma danau mewn adeiladau wedi eu meddiannu, lle mae'r tân wedi ei gyfyngu i'r simnai ei hun, hyd yn oed os oes gwres neu ddifrod oherwydd mwg yn ymestyn y tu hwnt i'r simnai ei hun. Nid yw tanau simnai'n cynnwys anafusion, achub neu ddianc, a bydd pedwar neu lai o beiriannau tân wedi mynd atynt.
Digwyddiadau Gwasanaeth Arbennig	Dyma ddigwyddiadau lle nad oes tân, a lle mae angen peiriant neu swyddog, ac maent yn cynnwys: a) Argyfyngau lleol e.e. llifogydd, digwyddiadau traffig ar y ffyrdd, achub pobl, gwneud sefyllfa 'yn ddiogel' ayyb; b)Trychinebau mawr; c)Digwyddiadau domestig e.e. dŵr yn gollwng, pobl wedi eu cloi i mewn neu allan ayyb; ch)Trefniadau o flaen llaw i fynd i ddigwyddiadau, a allai gynnwys darparu cyngor ac archwiliadau.
Galwadau Diangen (canllaw cyffredinol)	Pan fo'r GTA yn mynd i leoliad lle credir bod digwyddiad, ond o gyrraedd gwelir nad oes digwyddiad o'r fath yn bodoli neu wedi bodoli. Sylwer: os bydd y peiriant yn cael 'ei droi'n ôl' gan yr Ystafell Reoli cyn cyrraedd y digwyddiad, ni chyfrifir ei fod wedi troi allan, ac nid oes angen adrodd yn ei gylch.
Galwadau Diangen - Maleisus	Dyma alwadau a wneir gyda'r bwriad o gael y GTA i fynd i ddigwyddiad nad yw'n bodoli, gan gynnwys rhai bwriadol a lle amheuir eu bod yn faleisus.
Galwadau Diangen – Didwyll	Dyma alwadau a wneir yn ddidwyll pan gredir bod y GTA yn wir yn mynd at dân neu ddigwyddiad gwasanaeth arbennig.
Galwadau Diangen – Larymau Tân Awtomatig	Dyma alwadau a ddaw gan larwm mwg ac offer diffodd tân. Maent yn cynnwys larwm yn canu trwy ddamwain neu pan fod larwm yn canu a rhywun yn galw'r GTA fel mater o drefn oherwydd trefniant sefydlog, h.y. heb 'benderfyniad', er enghraifft gan ganolfan alwadau diogelwch neu rywun wedi ei enwebu o fewn sefydliad).